

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

A határozat száma: Pfv.I.21.336/2019/18.

A tanács tagjai: . Harter Mária a tanács elnöke
 . Varga Edit előadó bíró
 . Mocsár Attila Zsolt bíró

A felperes: felperes neve
(felperes címe)

A felperes képviselője:
 Ügyvédi Iroda
(ügyvédi iroda címe)

Az alperesek: I. rendű alperes neve
(I. rendű alperes címe)
 II.rendű alperes neve - II. rendű
(II: rendű alperes címe)
 III.rendű alperes neve
(III. rendű alperes címe)
 IV.rendű alperes neve
(IV. rendű alperes címe)
 V.rendű alperes neve
(V. rendű alperes címe)

Az alperes képviselői:
 . Jánossy Boglárka ügyvéd - I., IV. és V. rendű alperesért

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
 a felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:
 ővárosi Törvényszék
 42.Pf.632.438/2019/5.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:
 Pesti Központi Kerületi Bíróság
 16.P.55.616/2017/42-I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.,IV. és V. rendű alpereseknek mint együttes jogosultaknak 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 564.800 (ötszázhatvannégyezer-nyolcszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye felülvizsgálatnak.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes, valamint a II-III. rendű alperes adósok és a IV. rendű alperes hitelező között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre, melynek alapján a IV. rendű alperes 4.450.000 forint, CHF-ben nyilvántartott kölcsönt folyósított az adósoknak. A szerződésről a felek 2007. március 7-én magánokiratot írtak alá, majd a megállapodást a közjegyző 2007. március 27-én közjegyzői okiratba foglalta. A felperes és a II. rendű alperes hiteligénylők március 9-én a devizában nyilvántartott hitelekhez kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírtak, melyben tudomásul vették, hogy a deviza árfolyama napról napra - CHF esetén bármilyen irányba és mértékben - változik, ezért az esedékes törlesztő részletek forint-összege előre nem állapítható meg. Amennyiben a forint árfolyama gyengül, a devizában meghatározott törlesztő részletek forint ellenértéke akár jelentős mértékben is megemelkedhet. A nyilatkozat szerint az adósok az árfolyamkockázat jellegét megértették és a felmerült kockázatot viselik. A kölcsönt biztosító, az ingatlant 29.354 CHF erejéig terhelő jelzálogjog jogosultja az V. rendű alperes lett, és fedezetül szolgált a felperes által kötött lakástakarék szerződés megtakarítási összege is.
- [2] A szerződés I.1. pontja értelmében a kölcsön forint összegének devizában történő megállapítása a folyósítás napján irányadó banki vételi árfolyamon történik, melyről az adósokat a hitelező a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja. A szerződés II. pontja tartalmazta a THM és az ügyleti kamat, valamint a kezelési költség mértékét, míg a III. pont a törlesztés menetét rögzítette: az adósok a devizában nyilvántartott kölcsönnek az árfolyamváltozások figyelembevételével megállapított forint ellenértékét kötelesek járulékokkal együtt megfizetni a hitelezőnek a 120 hónapos futamidő alatt. Meghatározták a felek a törlesztő részletek számát, a lejárat napját és a türelmi idő tartamát - 100 hónap - azzal, hogy ez idő alatt csak hiteldíjat kell fizetni, a megtakarítási célú törlesztést pedig a lakástakarék szerződésre teljesíteni, míg a megtakarítás kiutalását követően fennmaradó tőke és hiteldíj megfizetésére az egyenletes törlesztés szabályai az irányadók. Az első törlesztő részlet összegét ugyancsak a bank által küldött folyósítási értesítő tartalmazza.
- [3] A közjegyzői okiratba foglalt megállapodás V.4. pontjában szintén szerepel az árfolyamkockázatra vonatkozó figyelmeztetés szerepel, a forint árfolyam gyengülése esetére a törlesztő részletek forint ellenértékének akár jelentős mértékű emelkedését is kilátásba helyezve, azzal, hogy a kockázat vagyoni kihatásai az adósokat terhelik. Az V.1. pontban az azonnali hatályú felmondás szabályai szerepelnek, mely szerint - egyebek mellett - az adósok bármely szerződéses kötelezettségének megszegése - a fizetési késedelmet is ideértve - esetén a hitelező élhet e lehetőséggel. Rögzítették a felek, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a Ptk., a Hpt. és a szerződés részévé váló Üzletszabályzat rendelkezéseit tartják irányadónak.
- [4] Mivel az adósok a visszafizetési kötelezettségükkel késedelembe estek a IV. és V. rendű alperesek a szerződést 2008. augusztus 5-én közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatukkal azonnali hatállyal felmondták, azzal, hogy a július 30-án fennálló tartozás 31.047,76 CHF, majd miután teljesítés továbbra sem érkezett, a követelést az I. rendű alperesre engedményezték, akinek a kérelmére kibocsátott közjegyzői záradékkal az adósokkal szemben végrehajtás indult.
- [5] A kölcsönszerződéshez kapcsolódóan sor került a 2014. évi XL. (DH 2.) törvény által előírt elszámolásra is, amely szerint az alperesi követelés engedményezése időpontjáig 290,5 CHF felszámítása történt tisztességtelenül. Az adósok az elszámolással szemben nem éltek panasszal.

A felperes keresete, az alperesek védekezése

- [6] A felperes keresete a Pp. 369. § a) pontja alapján a végrehajtás megszüntetésére irányult, mert álláspontja szerint a követelés érvényesen nem jött létre. A Ptk. 239/A. §-a értelmében a szerződés semmisségére is hivatkozott, mert az tisztességtelen, egyedileg meg nem tárgyalta feltételeket

tartalmaz és semmisségi okként jelölte meg a szerződés jóerkölcsbe, valamint a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c), d) és e) pontjaiba ütköző jellegét. Hivatkozott a végrehajtás alapjául szolgáló közjegyzői okirat hibáira is, mely miatt annak közokirati jellege hiányzik és emiatt közvetlen végrehajtásnak sem volt helye. A közjegyzői okiratba foglalt megállapodás felolvasására nem került sor, az ugyancsak közokiratba foglalt ténytanúsítvány alapjául szolgáló banki adatok pedig nem közhitelesek, így ugyancsak nem alkalmasak arra, hogy közvetlen végrehajtás alapjául szolgáljanak. Hangsúlyozta: a szerződés felmondásakor a tisztességtelenül felszámított összeg figyelembe vételével tartozása nem állt fenn, a visszafizetési kötelezettségével nem esett késedelembe. Tisztességtelennek tartotta a szerződés III. pontjában foglalt rendelkezést, mely szerint a fennálló tartozás tekintetében a banki nyilvántartások, illetve könyvek alapján kiállított ténytanúsítvány az irányadó. Hangsúlyozta, hogy a bank nyilvántartásai nem közhitelesek, ezért azokról a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Kjtv.) 146. § (1) bekezdésében közokirat kiállításának sem volt helye. Hivatkozott a szerződés létrejöttéhez megkívánt egyező akaratnyilatkozatok hiányára, amely a rPtk. 523. § (1) bekezdése és a 205. § (1) bekezdésének megsértése miatt kizárja a szerződés létrejövetelét. Hangsúlyozta, hogy a szerződés alapján számára nem volt átlátható, hogy nem a folyósított forint összeget kell visszafizetnie, hanem a törlesztő részletek aktuális devizaértékének a forint egyenértékét, azt pedig semmi esetre sem, hogy a törlesztő részletek mértékének emelkedése miatt a szerződés számára teljesíthetatlenné válik. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy az I. rendű alperes számára ezek az információk ismertek voltak, ám megtévesztő módon azokról nem adott tájékoztatást, megsértve az együttműködés és a tájékoztatás kötelezettségét. Mindez vezetett oda, hogy az adósok szerződési akarata ki sem terjed az I. rendű alperes által meghatározott feltételek szerinti, már a szerződéskötéskor tudhatóan teljesíthetetlen szerződés megkötésére, az egyoldalú és egyedileg meg nem tárgyalta kikötések pedig akkor is semmissé teszik a szerződést, ha a bíróság annak létrejövetelét állapítaná meg [Ptk. 209. § (1) bekezdés és 209/A. § (2) bekezdés megsértése]. Tisztességtelennek tartotta a késedelmi kamat kikötését is, mivel az a forintban történő teljesítések alapulvételével került meghatározásra és a szerződés V.4. pontjában, valamint a III. pontban foglaltakat is, mert utóbbi a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja szerint hátrányosan módosítja a bizonyítási terhet a fogyasztóra. Állította: a THM mértéke nem valós, a költségek pedig nincsenek feltüntetve, ennek következménye, hogy a hitelt kamat és költségmentesnek kell tekinteni. Hivatkozott a szerződés jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségére is, a tisztességtelen kikötések kiesése után fennmaradó feltételek pedig a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c), d) és e) pontjainak megsértése miatt semmisek. Nyomatékosította, hogy a szerződés a kölcsön devizaösszegét a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjába ütközően nem tartalmazza, így a felperes csak a forint összeg visszafizetésére köteles, a törlesztő részleteket pedig csak a türelmi időre határozta meg a szerződés. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte annak figyelembe vételével, hogy mivel a 4.400.000 forint összegű tartozására megfizetett 6.238.871 forintot, az I. rendű alperes a különbözet visszafizetésére köteles, árfolyamkockázat nélkül 610.930 forint, míg az árfolyamkockázat hozzászámítása esetén 1.058.254 forint összegben.

- [7] Az I., IV. és V. rendű alperesek a kereset elutasítását kérték. Álláspontjuk szerint a végrehajtás elrendelése a Vht. 23/C. § (2) bekezdésének megfelelően történt, a közjegyzői tanúsítás pedig az alperesi felmondás tényére vonatkozott, ami a jogszabály szerint feltétele a közvetlen végrehajtásnak. Hangsúlyozták: a közvetlen végrehajtás nem a szerződés III.2. és III.3-as pontján alapul, hanem a kötelezettségvállalás közokiratba foglalásán [Vht. 23/C. § (1) bekezdés], az adós bizonyítási helyzetén ezért a kifogásolt kikötés nem változtat, az joghatályos tartozáselismerésnek az 1/2018. számú gazdasági elvi határozat értelmében nem minősül. A felperes hivatkozásával szemben rámutattak: a tartozáselismerésről készült közjegyzői okirat maga utal arra, hogy azt a közjegyző teljes terjedelmében felolvasta, a kölcsönszerződés érvényesen létrejött, a felek minden

szükséges feltételben megállapodtak. Álláspontjuk szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás is megfelelő volt, a szerződéskötés időpontjában a későbbi árfolyam emelkedés nem volt előre jelezhető. A kezelési költség kapcsán rámutattak, hogy az része a hiteldíjnak: a tartós jogviszonyban a bank által teljesített szolgáltatásokat ellentételezi. Megfelel a kölcsönszerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésében foglaltaknak is és a jóerkölcst sem sérti, egyebekben a felperes meg sem indokolta, miért tekinti jóerkölcsebe ütközőnek a szerződést. Hangsúlyozták: az elszámolási törvénynek nincs olyan rendelkezése, amely a már közölt felmondást annullálná, azt pedig a felperes sem vitatta, hogy a felmondás időpontjában hátraléka volt.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasító ítélete indokolásában kiemelte, hogy a felperes a kölcsönszerződésről készült közokirat aláírásával elismerte, hogy az okirat az ügyleti akaratának megfelel, egyedi ügyben keletkezett döntésre utalva pedig kifejtette, hogy amennyiben a hitelező a kölcsön összegét folyósította, az adós pedig megkezdte a törlesztést, nem lehet megalapozottan hivatkozni arra, hogy a szerződés nem jött létre. A szerződésből az is egyértelműen kitűnik, hogy deviza alapú hitel felvételére jött létre, annak vizsgálata pedig ilyen esetben szükségtelen, hogy volt-e a konkrét ügylet mögött devizaforrás vagy sem. Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást az elsőfokú bíróság megfelelőnek tartotta, s mivel a felperes mind a tartozáselismerő okiratot, mind a kockázatteltérő nyilatkozatot aláírta, nem hivatkozhat arra, hogy nem volt tisztában a szerződési feltételekkel. A II. rendű alperes adóstárs szerződéskötéskori magatartását is elemezve rámutatott: a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy az általánosan tájékozott fogyasztó számára érthető és világos volt-e a tájékoztatás, annak, hogy a konkrét esetben a fogyasztó azt nem akarata tudomásul venni, a kötelezettség alól mentesítő hatása nincs. A szerződés alapján nem lehetett vitás: az adósoknak a devizában nyilvántartott kölcsön forint ellenértékét kell visszafizetniük.
- [9] Kifejtette, hogy önmagában a devizában nyilvántartott kötelezettség szerződésbe foglalása nem sérti a jóerkölcst, erre a Kúria polgári jogegységi határozataiban és több egyedi ügyben is rámutatott, a forint árfolyamának jelentős gyengülése pedig a szerződéskötés időpontjában nem volt előre látható. Hangsúlyozta: a kölcsönszerződésnek nem szükségképpen tartalmi eleme az árfolyam lehetséges változásának becslése és a kölcsön hosszú lejáratára figyelemmel ez közgazdaságilag sem reális elvárás. Kihangsúlyozta: a 2007. március 27-én kötött szerződés felmondására 2008. augusztus 5-én került sor, a felperes az idő rövidsége miatt sem hivatkozhat alappal az árfolyam gyengüléséből fakadó veszteségre, a törlesztő részletek ugyanis a tényleges törlesztési időszak alatt nem emelkedtek jelentősen.
- [10] Rámutatott, hogy a közjegyzői okiratok esetében különböztetni kell az ügyleti- és a ténytanúsító okirat között. Utóbbi a Vht. 23/C. § (2) bekezdésébe foglalt feltételnek tesz eleget, míg a közokiratba foglalt kölcsönszerződés teljesíti a Vht. 23/C. § (1) bekezdésének előírását. A közokirat szabályszerű felolvasását annak záradéka és a bizonyítási eljárás egyéb adatai támasztják alá, egyebekben a szerződés tartalma az előzőleg magánokiratba foglalt szerződésből is ismert volt az adósok számára. Hangsúlyozta: a felmondás esetleges hibájára a felperes érvénytelenségi per keretében kereshetett volna orvoslást, ilyen pert azonban nem indított, a rendszeres törlesztések beszüntetése egyebekben önmagában felmondási ok. Rámutatott arra is, hogy az elszámolási törvény rendelkezései a korábban jogszerűen közölt felmondást nem annullálják, utóbb bekövetkezett körülmény a felmondás jogszerűségét nem érinti.
- [11] Indokai szerint a banki nyilvántartások elfogadására vonatkozó szerződéses kikötés nem tartozáselismerés, a bizonyítási terhet nem fordítja meg. A régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének megsértése kapcsán pedig azzal indokolta elutasító álláspontját, hogy a 6/2013. PJE értelmében sem

sérti a régi Ptk. 523.§-át az a szerződés szerkesztési mód, amely a kölcsön összegét nem számszerűen, hanem a szerződés alapján kiszámítható módon tartalmazza. E követelménynek - a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjának, míg a törlesztő részletek tekintetében a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának - a perbeli kölcsönszerződés megfelel.

- [12] Kiemelte, hogy a THM-et a szerződés pontosan, a THM rendeletnek is eleget téve meghatározta, ugyanígy az ügyleti kamat és a kezelési költség mértékét is, a folyószámla vezetése ugyanakkor különálló pénzügyi szolgáltatás, költségeit ezért a szerződésben nem kellett feltüntetni. Utalt arra, hogy az egyoldalú szerződésmódosítással kapcsolatos kérdéseket a 2014. évi XXXVIII. és XL. törvény (DH1. és a DH 2.) rendezte, így a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjára való hivatkozás okafogyottá vált, míg az e) pont hatálya alá tartozó törlesztő részletek aktuális összege a szerződés adataiból mindenkor kiszámítható volt, a türelmi időt követő szakaszban az egyenletes törlesztés szabályai szerint. A lakástakarékból származó összeg a szerződéskötéskor nem volt ismert, értelemszerűen a kölcsönszerződésben sem volt meghatározható, a felperes esetében ugyanakkor ez fel sem merült, mivel már a türelmi idő alatt beszüntette a fizetést. Utalt arra, hogy a felperes által előterjesztett bizonyítási indítványok többsége az érdemi döntés szempontjából nem bírt jelentőséggel, ezért teljesítésüket mellőzte.
- [13] Az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésében a felperes hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság megállapításával szemben a kölcsönszerződés kizárólag közokirati formában jött létre, így a tényállás is pontosításra szorul, különös tekintettel arra, hogy a szerződés nem azonosítható az aláírt okirattal. A szerződés nem tartalmaz képletet a forint és a deviza tőkeösszeg közötti átváltásra, és a deviza alapú elszámolásra vonatkozó figyelemfelhívást sem, továbbá nem adott tájékoztatást a bank a kamatparitás fogalmáról, a HUF-CHF árfolyam alakulásáról az elmúlt 20 évben és arról, hogy a forint a szerződéskötés időszakában túlértékelt volt a CHF-hez képest. Az árfolyamkockázat kérdését nem tárgyalták meg részletesen, a „jelentős mértékű” változás kilátásba helyezése nem figyelmeztetett a bekövetkezett drasztikus emelkedésre. A kockázatfeltárás sem a Konzultációs Testület állásfoglalásának, sem a C-51/17. vagy a C-186/16. EUB ítéletek iránymutatásának nem felel meg, az ítélet nem a fogyasztó, hanem a pénzügyi szolgáltató érdekeit védi. A szerződés „jóerkölcsbe” ütköző jellegét álláspontja szerint az adja, hogy az I. rendű alperes a szerződéskötéskor tudta: az árfolyamváltozás hosszú távon felemésztí a deviza alapú hitel kedvező kamata által jelentett pillanatnyi előnyt, ennek ellenére ajánlotta a konstrukciót a fogyasztónak. A közjegyzői okirat közokirati jellegét továbbra is vitatta és hangsúlyozta: a közjegyző nem rendelheti a közvetlen végrehajtást az adós által el nem ismert összegre. A felmondás érvénytelenségére álláspontja szerint elegendő volt kifogás formájában hivatkozni, a tartozás hiányával ugyanakkor a bíróság érdemben nem foglalkozott. A banki könyvek irányadó jellegével kapcsolatos hivatkozását álláspontja szerint a C-34/18. számú EUB ítélet rendezi majd a jelen ügyre is kihatóan, ezért a felfüggesztés indokolt, míg a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjai tekintetében azt emelte ki, hogy a szerződéskötéskor a kirovó pénznem nem rögzült és nem a felperes tartozását, hanem a lerovó pénznemben meghatározott kölcsön összeget foglalták okiratba, a folyósítási értesítőben pedig sem a folyósított összeg, sem a kezdő részlet nem a szerződésnek megfelelően szerepelt, azaz az alperes maga sem tudta kiszámítani a szerződéskötés időpontjára vonatkozó törlesztő részletet. Érvei szerint a Kúria a 6/2013. és 1/2016. polgári jogegységi határozatai az EUB C-126/17. számú ítélete alapján meghaladottá vált, a bíróság meg sem kísérelte kiszámítani a türelmi időt követő törlesztő részlet mértékét, ezért az ítélet a felperes tisztességes eljáráshoz való jogát is sérti. Fenntartotta a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés b), c) és e) pontjával kapcsolatos álláspontját is, a késedelmi kamatkikötést pedig azért tartotta érvénytelennek, mert a forint tartozásokra vonatkozó mértéket alkalmazta a bank, ami a BH 2006.4.111. számú döntés értelmében tisztességtelen. Továbbra is hivatkozott az árfolyamkockázatra vonatkozó banki tájékoztatás elégtelenségére,

ugyanis a szerződésből nem tűnik ki, hogy a bank az általa alkalmazott több árfolyam közül melyiket tekinti irányadónak és nem értelmezhető a „jelentős mérték” fogalma sem: a szerződés nem tette nyilvánvalóvá, hogy nem kockázatot, hanem egy biztosan bekövetkező eseményt, a forint leértékelődés hátrányos hatását telepíti a fogyasztóra. A szerződés V.4. pontja álláspontja szerint a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § j) pontjába ütköző tisztességtelen feltétel.

- [14] A másodfokú bíróság helybenhagyó ítéletében az elsőfokú bíróság helyes indokaira utalt. A felperes által az EUB előzetes döntéshozatali eljárásaira történő felfüggesztési kérelmeket elutasította, mert a C-621/16. számú eljárás már befejeződött, míg a másik érintett eljárás a C-34/18. számú érdemi eldöntése pedig nem szükséges a per befejezéséhez.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen felülvizsgálattal élő felperes elsődlegesen annak megváltoztatását és a keresetnek helyt adó határozat hozatalát, másodlagosan hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a bíróság jogi következtetései tévesek, a meghozott érdemi döntés pedig a Pp. 1. §-át, valamint a 3. § (1) bekezdését, a 221. §, a 381/A. § (1) bekezdését sérti, míg a megsértett anyagi jogi jogszabályhelyek az 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 205. §-a, 205/B. és 205/C. §-a, 207. § (1) és (2) bekezdés, 209. §, 209/A. §, 523. §, valamint a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rég. Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjai. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság ítélete jogi indokolást egyáltalán nem tartalmaz, a fellebbezésben foglaltak cáfolatát a másodfokú bíróság nem végezte el, megsértve ezáltal az indokolási kötelezettségét. Sérelmezte, hogy a szerződéskötés időpontjában a szerződés adatai alapján a törlesztő részletek összege nem volt kiszámítható, és a bíróság sem kísérelte meg kiszámítani a türelmi időt követő törlesztőrészlet mértékét, ezért az ítélet a tisztességes eljáráshoz való jogát is sérti. Fenntartotta a rég. Hpt. 213. § (1) bekezdés b), c) és e) pontjával kapcsolatos álláspontját is, a késedelmi kamatkikötés tisztességtelenségére pedig ugyancsak korábbi érveinek megfelelően hivatkozott: a forint tartozásokra vonatkozó mérték alkalmazása a BH2006. 111. számú eseti döntés értelmében tisztességtelen. Az árfolyamkockázatra vonatkozó banki tájékoztatás nem tekinthető elégségesnek: a szerződés nem határozta meg, hogy a bank által alkalmazott árfolyamok közül melyik az irányadó és nem határozta meg a jelentős mérték fogalmát sem, nem tette nyilvánvalóvá, hogy nem kockázatot, hanem egy bizonyosan bekövetkező eseményt: a forint leértékelődés hátrányos hatását telepíti a fogyasztóra. A szerződés V.4. pontjában foglaltakat pedig álláspontja szerint a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § j) pontjába ütköző tisztességtelen feltételnek kell tekinteni. Mindezek miatt felülvizsgálati kérelme részeként is fenntartotta a fellebbezésében foglaltakat. Érvelése szerint az a bírói következtetés, mely a BH2018. 230. számú eseti döntésre utalva a kölcsönszerződés létrejöttét mondta ki, megalapozatlan és következetlen is: a konszenzus hiányát a bíróság nem vizsgálta, az írásbeli alak megsértése miatti érvénytelenséget pedig nem észlelte, ily módon döntése jogszabályt sért és ellentétes a kialakult bírói gyakorlattal, valamint az Európai Unió esetjogával is. Sérelmezte, hogy a bíróságok nem foglalkoztak a lényeges feltételekre, így a deviza alapú elszámolásra vonatkozó konszenzus hiányával, ezért azt felülvizsgálati hivatkozásaként is fenntartotta.
- [16] Hangsúlyozta, hogy a felperes a szerződésben meghatározott 4.450.000 forint kölcsönösszegre tulajdonjogot szerzett, így ezt kell figyelembe venni a szerződéses akarat megítélésakor, a szerződés ugyanis nem tartalmazza azt a képletet, vagy számítási módot, melynek alkalmazásával a CHF összeg - a felperes számára is átlátható módon - kiszámítható, így az arra vonatkozó konszenzus hiányzik. Az alperes az ügylet lényegi eleméről, a deviza alapú elszámolás mikéntjéről az ehhez kapcsolódó árfolyamkockázatról és annak gazdasági következményeiről nem tájékoztatta

megfelelően, holott ezt a nemzeti jogszabályok és az Unió 93/13. számú irányelve, valamint az EUB ahhoz kapcsolódó gyakorlata is előírja. E lényeges feltétel tekintetében konszenzus sem alakulhatott ki, ezért a szerződés a régi Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdése, valamint az 523. § (1), (2) bekezdése értelmében - az írásba foglalás ellenére - létre sem jött. A IV. rendű alperes az egyoldalúan kialakított feltételekkel a maga számára kedvező helyzetet hozott létre, emiatt a szerződés - amennyiben mégis létrejötnék tekinthető - a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése értelmében semmis.

- [17] Nézete szerint az árfolyamkockázatról való tájékoztatás már azzal sérelmet szenvedett, hogy a kockázatteltáró nyilatkozatból nem tűnik ki: a bank által jegyzett árfolyamok közül melyiket kell eladásának és melyiket vételinek tekinteni és nem adja meg a törlesztő részletek akár „jelentős mértékű” emelkedésének viszonyítási alapját sem, ezáltal ez a kategória relativizálódik. Hangsúlyozta: a pénzügyi szolgáltatónak a veszélyeket azonosítania, a vele szerződő fogyasztót arról tájékoztatnia kell. Amennyiben a szerződéskötéskor a bank bemutatja az adósnak a határidős árfolyamszámítás technikáját, fény derült volna arra, hogy a forint árfolyama bizonyosan gyengülni fog, az ezzel kapcsolatos számítások lehetőségét azonban a pénzintézetek tagadták. A tájékoztatás mellett a szolgáltatónak a kockázat kezelésére is ajánlásokat kellett volna tennie, a kockázat bekövetkezése ugyanis bizonyos volt, arról a IV. rendű alperes is tudomással bírt, ám e tudomását nem osztotta meg a felperessel. Mindezek miatt az árfolyamkockázat telepítésére vonatkozó felperesi nyilatkozat a bank által alkalmazott tisztességtelen feltétel, mellyel a felperesre fordult át a bizonyítási teher, ezáltal a szerződés e rendelkezése a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet. 1. § j) pontjába ütközik. Olyan adat, hogy e kikötést a felek részletesen megtárgyalták, nem merült fel, az erre vonatkozó ítéleti megállapítás önkényes. A II. rendű alperes számviteli szakemberként sem tételezte fel, hogy a tartozás forint tőke összege növekedhet, ez ugyanis a számviteli szabályokkal ellentétes. Megjegyezte, hogy a bíróságok a C-51/17. és C-186/16. számú EUB ítéletekben kifejtett szempontokat sem kérték számon a szerződésen, holott az nélküli mind a kockázat, mind a gazdasági következmények szükséges mértékű bemutatását. Hangsúlyozta, hogy az „akár jelentős mértékű” megfogalmazás nem egzakt, a felperes szándéka nem irányult drasztikusan magas törlesztő részletek vállalására, ám a valós kötelezettség felméréséhez szükséges tájékoztatást a banktól nem kapta meg. Az árfolyamváltozással kapcsolatban alkalmazott másik kifejezés a „korlátlan” objektív jellegű, amely a „jelentős mértékű” változás szubjektivitásával együtt ellentmondásos tájékoztatást ad a kötelezettség természetéről, az árfolyamváltozás megítéléséről, így módon a bank tájékoztatása nem volt egyértelmű. Az alperesi tájékoztatás sem a Kúria Konzultációs Testülete 2016. szeptember 28-i ülésén elhangzottaknak, sem a C-51/17. számú döntésben kifejtett szempontoknak nem felelt meg, az a típusú joggyakorlat pedig, amelyik az írott jogot, ezen belül az Európai Unió irányelvét a pénzügyi szolgáltató érdekében felülírja - így az 1/2016. és a 6/2013. PJE - nem alkalmazható.
- [18] Hangsúlyozta, hogy a 93/13. számú EGK Irányelv 6. cikke a tagállamok számára közvetlen hatállyal bír, ez pedig annyit jelent, hogy hivatalból kell figyelembe venni az adott szerződési feltétel tisztességtelenségét, az eljáró bíróságok azonban e kötelezettségüket sem teljesítették az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás kapcsán.
- [19] Fenntartotta a szerződés jó erkölcsöt sértő jellegével kapcsolatos álláspontját is: a pénzügyi szolgáltató a szaktudása folytán rendelkezésére álló információkat visszaélészerűen használta fel, és a Kúria is tévedésben volt a jogegységi határozat meghozatalakor a kockázat bekövetkezésének előre láthatósága kérdésében.
- [20] Változatlanul vitatta az eljárás alapjául szolgáló közjegyzői okirati közokirati jellegét is: az eredeti közjegyzői okirat szerint a kölcsön tőke összege 4.450.000 forint, a felmondásban ugyanakkor

29.674,58 CHF, míg a végrehajtási záradékban 4.161.860 forint szerepel úgy, hogy a közjegyző az eredetin kívül más összeget nem tehet végrehajtás tárgyává.

- [21] Fenntartotta a felmondás érvénytelenségére - tartozás hiánya a felmondás időpontjában - és a banki könyvek irányadó jellegére vonatkozó kifogásait is azzal, hogy utóbbi vonatkozásában álláspontja szerint az EUB C-34/18. számú ügy eldöntése előzetes kérdésnek minősül, ezért erre tekintettel is kérte az eljárás felfüggesztését.
- [22] A régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjait illetően hangsúlyozta, hogy a szerződéskötéskor nem a felperes tartozása, hanem a lerovó pénznemben meghatározott kölcsön összeg rögzült, így a szerződés a 6/2013. PJE előírásainak sem tett eleget. A C-126/17. számú határozat értelmében a szerződésnek világosan és érthetően fel kell tüntetnie a kirovó pénznemben kifejezett pénzüsszeget, amennyiben pedig az a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, a számítási módszer és az alkalmazandó árfolyam átláthatósága szükséges. Álláspontja szerint ezek a követelmények felülírják az 1/2016. PJE-ben foglaltakat, ezért az alperesnek kell bizonyítania, hogy a szerződésben rögzítette a „ténylegesen kölcsönadott összeg kiszámításának módszereit” és, hogy az alkalmazandó árfolyam átlátható. E követelményeknek a perbeli szerződés nem tett eleget. A bíróságok ugyanakkor annak sem tulajdonítottak jelentőséget, hogy a folyósítási értesítő egyetlen adata sem egyezik a kölcsönszerződésben foglaltakkal, ez pedig azt jelenti, hogy az alperes maga sem tudta a szerződéskötés időpontjában kiszámítani a törlesztő részlet mértékét, annak bemutatására a bíróságok sem tettek kísérletet. Hangsúlyozta: az a körülmény, hogy az 1/2016. PJE a kölcsön összeg utólagos kiszámíthatóságára helyezi a hangsúlyt, ellentétes a C-126/17. számú ítélettel, melynek [34] pontja kimondja, hogy a számítás módszerét a szerződéskötés előtt kell közölni és azt a szerződésben is fel kell tüntetni. A bíróságok e tekintetben is az alperes előadását fogadták el, megsértve ezzel a felperes tisztességes eljáráshoz való jogát [Pp. 2. § (1) bekezdés].
- [23] A régi Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja vonatkozásában hangsúlyozta: az a joggyakorlat, amely a THM-et lényegtelen tartalmi elemnek tekinti és mértékének nem tulajdonít jelentőséget, contra legem, az Alaptörvényt sértő jogalkalmazás. A perbeli szerződésbe foglalt THM általuk átszámolt mértéke az okirat szerinti 7,88% helyett 7,92%. Érvelése szerint eleve nem lehet világos és érthető a THM kiszámítása, ha a szerződés nem tartalmazza, hogy a bank által alkalmazott árfolyamok közül melyik az irányadó.
- [24] A régi Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjának megsértését jelenti, hogy a bank a számlavezetés költségeit nem tüntette fel a THM számítása során, a türelmi időszakot követően fizetendő törlesztő részletek meghatározásának hiánya pedig az e) pontba ütközik. A törlesztő részlete meghatározását eleve bizonytalanná teszi a lakás-előtakarékossági szerződés alapján „betörlesztendő” összeg feltüntetésének hiánya, a törlesztő részletek ismerete nélkül a THM is kiszámíthatatlan.
- [25] Hivatkozása szerint a jogerős ítélet ellentétes a C-227/18. számú ítélet megállapításaival is, amely az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatással szemben elvárásként támasztotta az árfolyamváltozás esetlegesen jelentős gazdasági következményeiről való tájékoztatást, másfelől előírta a rendelkezésre bocsátott összeg és a törlesztő részletek egyértelmű meghatározását, ideértve a számítási mód és az alkalmazandó árfolyam átlátható ismertetését Mindezeket a perbeli szerződés nem tartalmazza.
- [26] Végezetül a II.4. pontba foglalt késedelmi kamat kikötés tisztességtelenségére is hivatkozott, mert az a forint tartozásokra irányadó mértékkel azonos, ez pedig mind a hazai, mind az uniós joggyakorlattal ellentétes.

- [27] Az eljárás felfüggesztést kérte az EUB előtt C-34/18. és C-621/16. számú ügyek befejezéséig.
- [28] A felülvizsgálati kérelméhez fűzött „észrevételeiben” a deviza alapú szerződésekre konkretizálva kifejtette a jóerkölsbe ütközés elméleti háttérét. Rámutatott: a C-51/17. számú EUB döntés szerint a szerződéskötéskor fennálló erkölcstelenség későbbi felismerése nem zárja ki a jóerkölsbe ütközés megállapítását. A deviza alapú szerződések esetében ez a helyzet áll fenn és ez nem ellentétes a 6/2013. PJE megállapításával: a deviza alapú konstrukció valóban nem ütközik jóerkölsbe, a perbeli eset többlet tényállási eleme azonban, hogy a szerződés nem tartalmaz forintosítási klauzulát arra az esetre, ha a fogyasztó terhei már meghaladják a forint kölcsönökből származó terheket, e hiányosság a jóerkölsöt sértő jelleget megalapozza.
- [29] A közjegyzői okirat közokirati jellegének hiánya kapcsán rámutatott, hogy a közjegyzőnek vizsgálnia kellett volna a szerződés tisztességtelen rendelkezéseit (C-407/2018.), ezt azonban a közjegyző elmulasztotta, eljárása ily módon az Európai Bíróság döntésébe ütközik.
- [30] A banki könyvek irányadó jellegének elfogadtatása tisztességtelen, ugyanígy a késedelmi kamat mértéke és a kezelési költség felszámítása. Utóbbi vizsgálatát a bíróságok nem a C-621/16. számú döntésnek megfelelően végezték el, emiatt az e szerződési feltétel tisztességtelenségének megítélése tekintetében a jogerős döntés megalapozatlan.
- [31] Az eljárás felfüggesztését indítványozta az Európai Bíróság előtt C-609/19. számon folyó előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig, az eljárás tárgya ugyanis a jelen perben is vitatott árfolyamkockázat fogyasztóra terhelésével kapcsolatos kérdések tárgyalása, illetve előzetes kérdésnek tartotta a Győri Ítéltábla által a különböző árfolyamok alkalmazása tárgyában kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárást is.
- [32] Az I., IV. és V. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult, álláspontjuk szerint a jogerős ítélet megfelel a jogszabályoknak. Hangsúlyozták, hogy a felperes hitel kérelme CHF-ben nyilvántartott kölcsönre vonatkozott, a kölcsönszerződést közokiratba foglalták, a szerződés I.1. pontja pedig egyértelműen tartalmazta a kölcsön tárgyát: a kölcsön összegét. A hitelező a kölcsönt folyósította, arról a folyósított összeg és a törlesztő részlet kezdő összegének feltüntetésével a felperes értesítést kapott. Az így létrejött szerződés az irányadó jogszabályoknak és az 1/2016. PJE-nek is megfelelt: a kölcsön összegét a lerovó pénzben, forintban meghatározta azzal, hogy az így meghatározott összeg deviza egyenértéke pontosan kiszámítható volt. Az előzőek szerint kifejezett konszenzus jött létre a kölcsön összege tekintetében, a felperes szándéka CHF-ben nyilvántartott kölcsönszerződés megkötésére irányult.
- [33] Hangsúlyozták: az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás mind az EUB joggyakorlatának, mind a Kúria jogegységi határozatainak megfelel. A hitelkérelmi dokumentáció részeként a felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat kitért arra, hogy a forint gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztő részesek forint ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés V.4. pontja tartalmazza a felperes nyilatkozatát arról, hogy tudomással bír, hogy a forint deviza árfolyam mozgásából fakadóan a törlesztő részlet akár jelentős mértékben is emelkedhet. Mindezeket a felperes a kölcsönszerződés aláírásával arra is kiterjedően tudomásul vette, hogy az árfolyamkockázat korlátlanul, teljes mértékben őt terheli, az alperes ily módon eleget tett az őt terhelő tájékoztatási kötelezettségnek.

- [34] Rámutattak, hogy a szerződés a jóerkölcst sem sérti, az a devizában nyilvántartott kölcsön lényegéhez tartozik, hogy az árfolyamváltozás kockázata az adóst terheli, emiatt a szerződés nem ütközik jóerkölcsebe (6/2013. PJE 2. pont). Az árfolyamkockázatot az adós szempontjából kiegyenlítette az alacsonyabb kamatban és alacsonyabb törlesztő részletben jelentkező előny.
- [35] Nézetük szerint a felmondás érvénytelenségére is jogalap nélkül hivatkozik a felperes, ugyanis maga sem vitatta, hogy a felmondás időpontjában hátraléka állt fenn, ez pedig a szerződés értelmében azonnali hatályú felmondási ok. A felmondás kézbesítése szabályszerűen történt, az a továbbiak szempontjából megfelelően hatályosult. A 2014. évi XL. törvénnyel bevezetett tisztességtelenül felszámított összeg kategóriája a felmondás időpontjában nem lehetett irányadó, a törvény rendelkezése nem írja felül a korábban jogszerűen közölt felmondást.
- [36] Érvelésük szerint a szerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a)-c) pontjainak is eleget tett. A felperes a fedezetértékelési díj megfizetése alól mentesült, esetében tehát költségként nem merült fel, a folyószámla-nyitási és a folyószámlához kapcsolódó költségek összege pedig a felperes döntésétől függött, így azok sem voltak meghatározhatók a szerződéskötés időpontjában. Utalt arra, hogy a számlanyitás - a jogalkotó által is elismerten - a hitelintézetek prudens működéséhez szükséges, a kölcsönhöz kapcsolódó költségeket a szerződés teljeskörűen tartalmazta. Az egyoldalú módosítással kapcsolatos kérdéseket a 2014. évi XXXVIII. és XL. törvény rendezte, a jogszabályok értelmében e szerződési feltételek nem váltanak ki joghatást, a szerződés egyéb rendelkezései azonban változatlanul kötik a feleket. A szerződés egyértelmű eligazítást adott a törlesztő részletekről is, a hiteldíj és a lakás előtakarékoság ismeretlen összege miatt azonban nem lehetett meghatározni annak a türelmi idő letelte utáni mértékét, a kiszámításához szükséges adatokat azonban a szerződés tartalmazta.
- [37] A felperes - az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmére nyilatkozva - kifejtette, hogy annak ismerete, miszerint a kölcsönt devizában tartják nyilván és forintban kell visszafizetni, nem azonos a tényleges kockázatok, a deviza elszámolás hatásmechanizmusának ismeretével, a szerződéses konszenzus megállapításához ugyanakkor mindezekre szükség lett volna.
- [38] Hangsúlyozta a felperes: az árfolyamkockázati tájékoztatás megítéléséhez a szerződéskötés valamennyi körülményét vizsgálni kell, az adott esetben a IV. rendű alperes a kockázatok bagatellizálásával félrevezette a felperest. Kérte, hogy a bíróság ne csupán a szerződést vizsgálja ebből a szempontból, hanem a társadalmi közeget is, amely a szerződés információs háttere volt, ideértve a szakmai elemzéseket, tanulmányokat is. Figyelemmel kell lenni a IV. rendű alperes reklámjaira, a közhangulatra, a pénzügyi vezető szakemberek nyilatkozataira is, mert ezek mind szerepet játszottak a deviza alapú hitelezésről kialakított társadalmi összképben, közvetve a felperes döntésében.
- [39] A szerződés jóerkölcst sértő jellege kapcsán kiemelte a felperes, hogy nem szokásos feltétel, hogy a törlesztési kockázaton túl az adósnak más, az érdekkörén kívül jelentkező, általa nem is kezelhető kockázatot, az árfolyamváltozásból eredő kockázatot vállalja. A hitelező mindazon információk birtokában volt, mely a forint szükségszerű leértékelését determinálták, amely egyoldalúan előnyösebb helyzetet jelentett a fogyasztóihoz képest. Rámutatott: nem véletlen, hogy az ilyen jellegű szerződések kötését ma már jogszabály tiltja, ez azonban nem orvosolja a felperes helyzetét.
- [40] A felmondás érvénytelensége kapcsán kifejtett álláspontját alátámasztandó a felperes a Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9. számú döntésére hivatkozott, továbbá a BDT 2011.2571. számú döntésére utalt. Utóbbi szerint a felmondásra vonatkozó szerződéses kikötés tisztességtelen, mivel az kisebb

jellegű szerződésszegést is azonnali felmondással szankcionál. Hangsúlyozta: a tisztességtelenséget a felülvizsgálati szakban is hivatalból kell észlelni.

- [41] A felperes további indokai szerint a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja körében a felülvizsgálati ellenkérelem téves adatot tartalmaz: a kölcsön összegét a szerződés I.1. pontja nem devizában, hanem forintban tartalmazza, a folyósítási értesítő pedig nem része a szerződésnek.
- [42] A felperes a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének b) pontja tekintetében korábbi előadásait tartotta fenn, a folyószámla nyitását pedig kifejezetten a szerződéshez kapcsolódóan az alperes hitelező írta elő, költségét ezért a THM-ben szerepeltetni kellett volna.
- [43] Nyomatékosította, hogy a törlesztő részlet mértékének megállapításához szükséges adatok sem a szerződésből, sem az alperes ellenkérelméből nem állapíthatók meg.
- [44] Utóbb a szerződés jóerkölcsbe ütközése kapcsán fejtette ki, hogy nem az sérti a jóerkölcsöt, hogy az árfolyamkockázat a fogyasztónál jelentkezik, hanem hogy az alperes nem törekedett a kettejük közötti információs szakadék áthidalására és nem mutatta be a létező kiegyenlítő mechanizmusokat, holott számára az árfolyamváltozás iránya, mértéke előre látható, kiszámítható volt.
- [45] A felperes a közjegyzői okirat és a banki könyvek irányadó jellege tekintetében korábbi előadásait tartotta fenn és rámutatott, hogy a késedelmi kamat mértékével kapcsolatos tisztességtelenségi hivatkozást a felülvizsgálati kérelme tartalmazta.
- [46] Végül a kezelési költség tisztességtelenségére vonatkozó EUB döntés kapcsán emelte ki, hogy az ott kifejtett jogelveket már kihirdetésük előtt alkalmazni kellett volna.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [47] A felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.
- [48] A Pp. 270. § (2) bekezdése és a 275. § (3) bekezdése értelmében felülvizsgálatnak anyagi jogi és az érdemi döntést lényegesen befolyásoló eljárási szabálysértés esetén van helye, az eljárás kereteit pedig a felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem határozzák meg. Az adott esetben a felperes - a jogerős ítélet elutasító álláspontjára figyelemmel - valamennyi perbeli hivatkozását fenntartotta, azokat a hivatalból észlelendő semmisség eseteivel ki is egészítette - az EUB C-51/17. számú döntésében foglalt szempontok figyelmen kívül hagyása, a közjegyzői észlelés elmulasztása, a banki könyvek irányadó jellegének tisztességtelensége és kisebb jelentőségű szerződésszegés eltúlzott mértékű szankciója, illetve a jóerkölcsbe ütközés új szempontjai - így a Kúria valamennyi, a Pp. 369. § a) pontja körében felhozott, a követelés alapjául szolgáló szerződés nem létezésével és érvénytelenségével kapcsolatos hivatkozását vizsgálta.
- [49] A szerződés létrejötte kapcsán a Kúria egyetértett az eljárt bíróságok által kifejtett, a kialakult gyakorlatnak (BH2018. 230) is megfelelő jogi álláspontjával, annak megismétlése nélkül csupán a következőket emeli ki a felülvizsgálati kérelem érveire figyelemmel: helytállóan hivatkoztak az I, IV-V. rendű alperesek arra, hogy a kölcsönigénylés kifejezetten CHF-ben nyilvántartott kölcsönre vonatkozott, az, hogy ennek és vele járó kockázatnak a II. rendű alperes nem tulajdonított jelentőséget (27. szám tárgyalási jegyzőkönyv), nem teremt alapot a szerződés létrejöttének vitatására. A szerződés nem hagy kétséget afelől sem, hogy a törlesztő részletek forint összegének megállapítása havonként, a kirovó pénznemnek megfelelő valuta aktuális árfolyama szerint történik, ily módon a kapcsolat a kirovó és a lerovó pénznem közötti árfolyam és az adósok fizetési

kötelezettsége között nem lehetett kétséges: az adósok a devizában meghatározott törlesztő részletek aktuális forint ellenértékének megfizetésére vállaltak kötelezettséget. A kiadó és a befizető pénznem kapcsolatát szemléletesen mutatja be a Kúria 1/2016. PJE határozata, melynek végkövetkeztetése az, hogy a deviza alapú szerződések szükségképpen csak az egyik pénznemben tartalmazhatják a kölcsön összegét, vagy ha mindkettőt feltüntetik, az egyik összeg szükségképpen tájékoztató jellegű, és ezért térnek el a folyósítási értesítőben közölt adatok is a szerződéskötéskor rögzítettektől. Rámutat a Kúria, hogy a deviza alapú szerződések e sajátossága magából a szerződéses konstrukcióból fakad és nem az érvénytelenség, hanem a hatályosság fogalmi köréhez tartozik: a kölcsönigénylés alapján sor kerül a szerződés megkötésére, a szerződés alapján azonban az adósnak még teljesítenie kell az úgynevezett folyósítási feltételeket ahhoz, hogy a hitelező folyósítási kötelezettsége - a szerződés hatálya - beálljon. A feltételek teljesítése az az időpont, amely irányadó a kölcsön folyósítására, annak devizában meghatározott összegére, az átváltási árfolyam tekintetében pedig az Általános Szerződési Feltételekre (Hirdetmény, Üzletszabályzat) utalással igazít el a szerződés: a bank Hirdetményében meghatározott árfolyam az irányadó. A törlesztő részletek és az ügyleti kamat mértékének meghatározása is ugyanezen okok miatt, a szerződés speciális struktúrája folytán nem határozható meg a szerződéskötés időpontjára egzakt módon: mindkét esetben a hatályosuláskor irányadó Hirdetmény adatai szerint kerül sor a megállapításukra, a szerződéskötéskor feltüntetett összegek a kifejtettek miatt szükségképpen tájékoztató jellegűek. A perbeli, türelmi idős konstrukcióban a türelmi idő alatt csak az ügyleti kamatból és a kezelési költségből álló hiteldíj fizetése terhelte az adósokat, az ezt követő időszakra vonatkozó annuitásos törlesztés pedig - az Üzletszabályzatban szereplő képlet alkalmazásával - lehetővé teszi a tőkét is tartalmazó törlesztő részletek mértékének meghatározását. A lakás előtakarékoság kombinációja folytán az előtakarékosággal törlesztett részletek beszámítása további feltétel a szerződés menetében: bekövetkezése az az időpont, amikor a tőkét is tartalmazó törlesztő részletek meghatározhatók válnak. Hangsúlyozza a Kúria, hogy a törlesztő részletek mértékét a banknak kell meghatároznia, az egyedi szerződésben és az Általános Szerződési Feltételekben feltüntetett adatok csupán annak ellenőrzésére biztosítanak lehetőséget az adós vagy az általa igénybe vett szakember számára. A szerződéses konstrukció bonyolultsága miatt az egyes banki hiteltermékek igénybevételekor a fogyasztóknak számolniuk kell azzal, hogy a szerződés teljesítése mögött magas bonyolultsági szintű pénzügytechnikai műveletek elvégzésére kerül sor, melyek teljes körű ismertetése a szerződés érvényes létrejöttének nem eleme. A törlesztő részletek kiszámításához szükséges feltételek - részletek száma, a kiszámítás módja és az aktuális adatok - az egyedi és az Általános Szerződési Feltételekből a perbeli esetben is megismerhetők, az aktuális adatok behelyettesítésével a törlesztőrészletek meghatározhatók voltak: a szerződés alapján a visszafizetést 120 hónap alatt kellett teljesíteni, ebből a kizárólag hiteldíj fizetési kötelezettséggel terhelt türelmi idő 100 hónap. A türelmi időre fizetendő törlesztőrészletek meghatározása az előzőek szerint nem jelenthetett problémát, míg a lakás előtakarékosági szerződés alapján befolyó összeg elszámolása után fennmaradó tőke és ügyleti kamat tartozás egyenletes törlesztéssel, a hátralévő törlesztési hónapok számával elosztva adja a törlesztőrészletek összegét. A kifejtettek alapján a szerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának megfelelt.

[50] A régi Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontját illetően is mindenben egyetértett a Kúria azzal a jogerős ítéleti állásponttal, hogy a kialakult gyakorlat szerint csupán a THM hiánya teszi érvénytelenné a szerződést, mértékének esetleges pontatlansága nem érvénytelenségi ok. A THM célja az ügyfél tájékoztatása, a téves tájékoztatás pedig egyéb igényeket alapozhat meg.

[51] Ami a késedelmi kamat kikötését illeti, azt a szerződés - a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben - nem a forint kölcsönökre irányadó mértékkel határozta meg: a II/4. pontban a szerződés részletes körülírását adja a késedelmi kamat elemeinek, melynek csupán egyik tagja a régi Ptk. 301.

§ (2) bekezdése szerinti késedelmi kamat mérték, emellett részét képezi még az ügyleti kamatnak a késedelembe esés időpontja szerinti százaléklába és a kezelési költség százaléklába. Mindezek miatt a felperes hivatkozása a késedelmi kamat mértéke tekintetében sem alapos.

- [52] Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás az EUB legutóbbi ezzel kapcsolatos döntésével összevetve is megfelel a követelményeknek: az EGK fogyasztóvédelmi irányelve és a C-51/17. számú előzetes döntéshozatali eljárásban keletkezett ítélet valamint a Kúria jogegységi határozatai szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás akkor megfelelő, ha annak alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes fogyasztó átláthatja a kirovó és a lerovó pénznem árfolyamának változási mechanizmusát, hatását a fizetési kötelezettségeire, azt, hogy ez a változás jelentős is lehet, amely fizetési kötelezettségei teljesítését és általában vagyoni helyzetét befolyásolhatja, a kockázat teljes mértékben őt terheli, a változás a futamidő alatt bármikor bekövetkezhet és a kockázatnak felső határa nincs. A korábbiakban kifejtettek szerint az árfolyamkockázat a deviza alapú szerződések lényegi eleme, az árfolyam és annak folyamatosan változó jellege az általánosan tájékozott fogyasztó számára nem újdonság. A törlesztő részletek összegének meghatározási módja, amely szerint a szerződés a törlesztési kötelezettség mértékét a lerovó pénznem kirovó pénznemhez viszonyított mindenkori árfolyamára vetíti vissza, önmagában mutatja a szoros összefüggést a fogyasztó terhei és az árfolyam változása között, de mindezeket az alperes által az adósok rendelkezésére bocsátott tájékoztató is tartalmazta. A fogyasztóvédelmi irányelv és az előírásait az árfolyamkockázat kérdésére konkretizáló EUB döntések - a Kúria jogegységi határozataival összhangban - annak a veszélynek a bemutatását tartják szükségesnek, amely az árfolyamváltozás mértékéhez képest a fogyasztó gazdasági helyzetét kedvezőtlenül érintheti és ez a változás jelentős mértékű is lehet (C-51/17.; C-227/18.). Az árfolyamváltozás lehetséges irányára, annak mértékére vonatkozó közlés ugyanakkor nem követelmény, az nem is várható el a pénzügyi intézménytől. Megjegyzi a Kúria, hogy ha voltak is kedvezőtlen tendenciát előre vetítő számítások, annak ellenkezőjét is prognosztizálták az elemzők: a Kúria részére 2013. május 31-én adott PSZÁF tájékoztatás szerint 2001. és 2008. között a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeli árfolyamváltozás mértékét vagy irányát (6/2013. PJE 3.) pont második bekezdés). A felperes helyesen mutatott rá arra, hogy az árfolyamkockázat kapcsán mindazokat a körülményeket vizsgálni kell, melyek az adós szerződéskötési akaratát befolyásolhatták, a kifejtettek szerint azonban a pénzügyi elemzések ismertetése sem adott volna pontos eligazítást a fél számára, ugyanakkor az alperes tájékoztatása kifejezetten kitért a változás jelentős mértékének kockázatára, amely az EUB hivatkozott döntései szerint is eleget tesz az Irányelvben foglalt követelményeknek. Az alkalmazandó árfolyam a Hirdetményben ekként közölt árfolyam, a „jelentős mértékű” emelkedés lehetőségéről való tájékoztatás pedig szó szerint megfelel a C-51/17. számú döntésben előírtaknak, így módon az alperes árfolyamkockázatról szóló tájékoztatása elégséges volt, az árfolyam kockázatra vonatkozó szerződési kikötés így módon nem tisztességtelen.
- [53] Rámutat a Kúria, hogy a szerződés V/4. pontja nem fordítja meg a fogyasztóra hátrányosan a bizonyítási terhet, a bírói gyakorlatot e tekintetben az 1/2018. gazdasági elvi határozat foglalta össze iránymutatóan, így a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjában szabályozott érvénytelenségi ok sem áll fenn.
- [54] A szerződés jó erkölcsbe ütközésével összefüggésben felhozott „kiegyenlítő mechanizmus hiánya” kapcsán pedig azt emeli ki a Kúria, hogy ilyen elvárást sem a törvényi, sem az ágazati szintű szabályozás nem támasztott a devizaalapú hitelekkel szemben, az egyedi szerződés módosításának lehetősége azonban az általános szabályok szerint adott volt, ezért a „forintosítás” szabályozásának hiánya nem teszi jóerkölcsbe ütközővé a szerződést.

- [55] A felmondás érvénytelensége kapcsán pedig azt emeli ki a Kúria, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH 1) értelmében tisztességtelenül felszámított összegeket elszámolását a 2014. évi XL. törvény (DH 2) alapján végrehajtotta a bank, az érvénytelenség miatt keletkezett fogyasztói érdeksérelem ezáltal orvoslást nyert. A felmondás érvényességének kérdése ugyanakkor a tisztességtelen szerződési feltétel kapcsán nem értelmezhető, az eredetileg irreverzibilis szolgáltatás - kölcsön - miatt ugyanis ellentétes irányú, visszaható jogkövetkezmények alkalmazásának (restituálásnak) még részlegesen sincs helye, a már bekövetkezett valós idejű események ilyen módon nem számolhatók fel, a felperes törlesztési késedelme, mint önálló felmondási ok ugyanakkor nem vitás tény volt a perben. Amennyiben pedig az azonnali hatályú felmondásra vonatkozó szerződéses rendelkezést érvénytelennek kell tekinteni, a konkrét események figyelembevételével - mely szerint a felperes tartozása a felmondás időpontjában, alig több, mint egy évvel a szerződéskötés után 31.047,7 CHF volt, azaz jóval meghaladta a szerződéskötéskor 29.354 CHF-ben rögzített összeget - a felperes magatartása a rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján megvalósította az azonnali hatályú felmondásra okot adó súlyos szerződésszegést, ekként az alperesek felmondása nem volt jogoszerűtlen.
- [56] A közjegyzői okirattal kapcsolatban felhozottak ugyancsak nem eredményezhették a kereset sikerét a következők miatt: a felperes által kifogásolt okirat a közjegyzői törvényben meghatározott okirat típusok közül a ténytanúsító okiratok közé tartozik (A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 111. § (1) bekezdés). A jelen esetben a közjegyző azt tanúsította, hogy az alperesek a szerződést felmondták és a felperes teljes lejárt tartozását az ott megjelölt összegben határozták meg. Hangsúlyozza a Kúria: ténytanúsítás esetén a közjegyző nem ellenőrzi az okiratba foglalt adatok valóságát, a számításai szerint fennálló tartozás mértékét - nem csak banki hitelek esetén - a hitelező jogosult meghatározni. Az adós számára ugyanakkor a törvény több fórumon biztosítja a tartozás vitatását: kifogásolhatja a hitelező által közölt felmondást és az abban közölt tartozás mértékét is vitathatja, a felmondás érvénytelensége iránt pert indíthat, a meginduló végrehajtási eljárásban kifogással élhet, végső soron pedig végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti keresetet is benyújthat - ahogyan arra a perbeli esetben is sor került. Nyomatékosítja azonban a Kúria, hogy egyik jogorvoslati mód sem vezet a közjegyzői ténytanúsítvány érvénytelenségének az abban foglalt adatok valótlansága miatti megállapítására, a ténytanúsítás ugyanis nem az adatok valóságának igazolására szolgál.
- [57] A kifejtettek szerint a jogerős ítélet nem sért jogszabályt, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [58] A felperes felülvizsgálati kérelme nem volt eredményes, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdésén keresztül irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az I., IV. és V. rendű alperesek jogi képviselőjével a felülvizsgálati eljárásban felmerült, a 32/2003. (VIII.22) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseiben foglaltak szerint, a 4/A. § értelmében az általános forgalmi adóra is figyelemmel, a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan meghatározott munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költséget. A felperes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, valamint 14. § értelmében az állam viseli.

Budapest, 2020. szeptember 30.

. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Varga Edit s.k. előadó bíró, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

BB

bíróági ügyintéző